

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: Udrag fra Indledning, Varianter og Oplysninger, Registre

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "Indledning, Varianter og Oplysninger, Registre", i Heiberg, Johanne Luise: *Indledning, Varianter og Oplysninger, Registre*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 122. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibfr08val-shoot-idm140470732540128.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Indledning, Varianter og Oplysninger, Registre

289,24-25. som efter... Sceneinstructeur,: *Denne Linie er i IC indsat af A. D. J. formentlig samtidigt med, at han efter Theatrets Tjeneste. (S. 276, 13) har overstreget og til Dels fjernet følgende Parti:* Ryge havde i mange Aar besørget Stykkerne sat i Scenen ved Theatret. Sceneinstructeurposten var altsaa bleven ledig. I denne Forlegenhed anmodede man nu Heiberg - hvis Virksomhed ved Theatret hidtil bestod dels i Censuren, dels i at levere Originalarbejder, dels i at vælge og oversætte udenlandske Frembringelser af Skuespil og Operaer - om at paatage sig Sceneinstructeurs Functioner. Han paatog sig dette midlertidigt; Functionerne begyndte. Det var ikke faldet Heiberg ind, at enkelte af Skuespillerne attraaede den ledige Plads, men nu mærkede han til sin Forundring, at Skuespillerne, med hvem han hidtil, paa Nielsen nær, havde staaet i et venskabeligt Forhold, med Et satte sure og vrede Miner op imod ham. De af dem, som havde gjort sig Haab om Pladsen, gjorde nu de andre begribeligt, at det var en Krænkelser mod dem Alle, at ikke en Skuespiller atter var valgt til Posten. De rasede og declamerede saa længe for de svage i Aanden, at de fik Alle ophidsede mod den Mand, hvem de i saa mange andre Retninger skyldte saa meget, saa mange af deres bedste Frembringelser, og med hvem de i saa mange Aar havde arbejdet i Venskab og i Anerkjendelse af, hvad han havde været for den danske Skueplads. Smerteligst og mest uventet traf den stærkeste Opposition ham fra Skuespiller Phister, hvem Heiberg især havde omfattet med al den Kjærlighed, som en Digter kan have for den Skuespiller, han i saa mange af sine Arbejder skrev de betydeligste Roller for. Men Heiberg satte en stor Pris paa Phister som Kunstner; hans Correcthed, hans Intelligens i Opfatningen, den Alvor, hvormed Phister udførte sit Kald, havde forskaffet ham Heibergs særdeles Yndest. Ogsaa havde Phister, i de mange Aar de havde arbejdet sammen, tilsyneladende viist Heiberg en stor Hengivenhed. Det ligger ikke i en redelig og sanddru Natur som Heibergs at nære Mistro mod Nogen, og mindst mod sine Venner. Han var derfor i høi Grad forundret herover, og man kunde knap bringe ham til at tro herpaa, uagtet det laa tydeligt for Dagen. Heiberg mente imidlertid, at det var en Overgang, og tog ikke videre Notice af disse smaa Kævlerier. Hans Tro paa Phisters Hengivenhed for sig havde rigtignok et Par Aar iforveien faaet et Knæk ved følgende Leilighed. Da Geheimeraad Adler i Frederik den Sjettes sidste Tid blev ansat som Directeur ved Theatret, fandt denne, at Directionen paa forskellige Maader kunde drage Nytte af Heibergs Indsigt i dramaturgiske Anliggender, og han trak ham nærmere ind i Bestyrelsens Virksomhed, saa at Heiberg deltog i Directions møderne for at give Raad i forskjellige 123 Retninger og være Directionen behjælpelig i, hvad denne maatte ønske hans Bistand i. Der havde paa dette Tidspunkt oftere ved Theatret været talt om imellem os Skuespillere, at det var en ufuldkommen Maade, hvorpaa vi bleve bekendt med de nye Stykker, der skulde opføres. Rollerne bleve nemlig uddelte til hver især, og da kom man sammen, og hver læste nu sin Rolle op. For at kunne oplæse en Rolle rigtigt og godt vil vel Enhver indse, at man maa have et Begreb om Stykket i sin Helhed, og hvilken Plads den enkelte Rolle indtager heri. Det var derfor yttret af Mange og især af mig selv, at først burde man høre Stykket oplæst af en Enkelt for at faa et Totalindtryk, og da kunde man i Forening læse hver især sin Rolle, som man da kunde have et Begreb om. Denne Anskuelse var Heiberg saa aldeles enig i, at han fandt enhver anden Form forkastelig. Han troede derfor at handle i Alles Interesse ved nu at indføre denne Fremgangsmaade til alle Parters Tilfredshed. Men her kan man udbryde med Holberg: "Hvad har Fanden ikke at bestille" i et Kunstnersamfund. Man satte sig nu i Hovedet, at det var en Krænkelser mod Skuespillerne, at en Digter oplæste et Stykke for dem; at der laa heri, at de ikke kunde læse, at man behandlede dem som umyndige Børn. at Oplæsningen virkede skadeligt paa deres Opfatning etc. etc. At der endogsaa var dem, der vilde udsprede, at Heiberg *ikke kunde læse*, er saa latterligt for enhver, der nogensinde har hørt ham oplæse - og det havde ikke Faa i hans Samtid - at de ingen Vei kom med denne Paastand.